

KARTA OPISU PRZEDMIOTU - SYLABUS

Nazwa przedmiotu

Wyszukiwanie informacji [S1S1E>WINF]

Przedmiot

Kierunek studiów

Sztuczna inteligencja/Artificial Intelligence

Rok/Semestr

3/5

Studia w zakresie (specjalność)

–

Profil studiów

ogólnoakademicki

Poziom studiów

pierwszego stopnia

Język oferowanego przedmiotu

angielski

Forma studiów

stacjonarne

Wymagalność

obligatoryjny

Liczba godzin

Wykład

15

Laboratorium

15

Inne

0

Ćwiczenia

0

Projekty/seminaria

0

Liczba punktów ECTS

3,00

Koordynatorzy

dr hab. inż. Miłosz Kadziński prof. PP
milosz.kadzinski@put.poznan.pl

Wykładowcy

Wymagania wstępne

Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać wiedzę z zakresu analizy matematycznej, algebry liniowej, eksploracji danych i uczenia maszynowego. Musi też posiadać umiejętność programowania w języku Python.

Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z zagadnieniami wyszukiwania informacji. Obejmują one systemy wyszukiwania, metody analizy użytkownika sieci, modele reprezentacji dokumentów, algorytmy eksploracji struktury sieci, metody rozszerzania zapytań, społeczne filtrowanie i rekomendację, konstrukcję i kompresję indeksów oraz przetwarzania MapReduce. Przedmiot ma przygotować studentów do udziału w kursach nt. przetwarzania języka naturalnego oraz przetwarzania równoległego.

Przedmiotowe efekty uczenia się

Wiedza:

K1st_W3: ma uporządkowaną wiedzę teoretyczną dotyczącą kluczowych zagadnień informatyki z zakresu wyszukiwania informacji, w tym metod eksploracji zawartości, struktury i użytkownika sieci

K1st_W4: zna i rozumie podstawowe techniki, metody, algorytmy oraz narzędzia wykorzystywane w

procesie rozwiązywania zadań informatycznych oraz problemów związanych z wyszukiwaniem informacji (np. indeksy, modele reprezentacji stron czy miary podobieństwa dokumentów do zapytania)
K1st_W5: ma podstawową wiedzę o istotnych kierunkach rozwoju i najważniejszych osiągnięciach wyszukiwania informacji rozumianego jako istotna dziedzina sztucznej inteligencji czerpiąca z osiągnięć innych dyscyplin naukowych oraz dostarczająca dla nich rozwiązań o potencjale praktycznym

Umiejętności:

K1st_U1: potrafi pozyskiwać informacje z właściwie dobranych źródeł o różnej charakterystyce, dokonywać ich krytycznej analizy, interpretacji i syntezy oraz wyczerpująco uzasadniać formułowane opinie

K1st_U3: potrafi formułować i rozwiązywać złożone zadania związane z wyszukiwaniem informacji (np. pozyskiwanie informacji czy ocena adekwatności dokumentów dla zapytania), stosując odpowiednio dobrane metody

K1st_U4: potrafi zaplanować i przeprowadzić eksperymenty, w tym pomiary i symulacje komputerowe, interpretować uzyskane wyniki oraz wyciągać z nich wnioski w kontekście zadań wyszukiwania informacji (np. dotyczących oceny jakości wyników zwracanych przez wyszukiwarki)

K1st_U9: ma umiejętność prostej adaptacji istniejących oraz formułowania i implementacji nowych algorytmów w języku Python, w tym algorytmów typowych dla różnych zadań wyszukiwania informacji

K1st_U10: potrafi pozyskiwać, analizować i przetwarzać dane różnego typu (w tym głównie nieustrukturalizowane), dokonywać ich syntezy do wiedzy i wniosków przydatnych do realizacji szerokiego spektrum zadań wyszukiwania informacji

K1st_U11: potrafi wykorzystywać oraz adaptować modele zachowań inteligentnych

Kompetencje społeczne:

K1st_K1: rozumie, że w informatyce ze szczególnym uwzględnieniem wyszukiwania informacji wiedza i umiejętności bardzo szybko stają się przestarzałe, dostrzegając przy tym potrzebę ciągłego doskonalenia oraz podnoszenia własnych kompetencji

K1st_K2: ma świadomość istotności wiedzy i badań naukowych związanych z informatyką i sztuczną inteligencją w rozwiązywaniu praktycznych problemów o kluczowym znaczeniu dla funkcjonowania jednostek, firm, organizacji oraz całego społeczeństwa

K1st_K5: potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy, m.in. znajdując komercyjne zastosowania dla tworzonych systemów sztucznej inteligencji, mając na uwadze nie tylko korzyści ekonomiczne, ale również aspekty prawne i społeczne

Metody weryfikacji efektów uczenia się i kryteria oceny

Efekty uczenia się przedstawione wyżej weryfikowane są w następujący sposób:

Wykłady: zaliczenie przeprowadzone na ostatnim wykładzie. Studenci muszą rozwiązać zadania obliczeniowe dotyczące zagadnień prezentowanych na poszczególnych wykładach. Każde zadanie jest oceniane indywidualnie i za jego rozwiązanie przyznawana jest określona liczba punktów. Punkty są sumowane i następująca skala jest wykorzystywana do określenia oceny: <50% - 2.0, [50% , 60%) - 3.0, [60% , 70%) - 3.5, [70% , 80%) - 4.0, [80% , 90%) - 4.5, and [90% , 100%] - 5.0.

Laboratoria: Po każdych zajęciach, studenci rozwiązują zadania programistyczne i przedstawiają rozwiązania osobie prowadzącej laboratoria w ciągu dwóch tygodni. Każde zadanie jest oceniane na skali od 2.0 do 5.0. Ostateczna ocena jest obliczana jako średnia z ocen przyznanych za poszczególne zadania z zastrzeżeniem, że najgorsza ocena uzyskana w trakcie semestru nie jest brana pod uwagę.

Treści programowe

Kurs wprowadza w świat wyszukiwania informacji. Jest to ściśle związane z wyszukiwaniem, rekomendacjami i eksploracją sieci. Omawiane tematy oferują przegląd klasycznych, ale różnorodnych tematów związanych z wyszukiwaniem informacji. Najważniejsze z nich obejmują przetwarzanie tekstu, model przestrzeni wektorowej, PageRank i HITS, rozszerzanie zapytań, filtrowanie społeczne, budowę i kompresję indeksów oraz Map-Reduce.

Tematyka zajęć

Wprowadzenie do wyszukiwania informacji: wyszukiwanie Boolowskie, przetwarzanie tekstu oraz odkrywanie wzorców nawigacyjnych: zakres zainteresowania dziedziny wyszukiwania informacji, typy danych, eksploracja sieci, wyszukiwanie nieustrukturalizowane, indeksowanie - macierz wystąpień,

model wyszukiwania Boolowskiego, optymalizacja zapytań, podstawowe etapy tworzenia indeksu odwrotnego (tokenizacja, eliminacja stop words, normalizacja, stemming, lematyzacja), analiza użytkownika sieci, pliki log, formaty, identyfikacja użytkowników i sesji, uzupełnianie ścieżek, wzorce nawigacyjne, łańcuch Markowa.

Model wektorowy oraz ukryte indeksowanie semantyczne: architektura systemu wyszukiwania, reprezentacja binarna, reprezentacja bag of words, częstotliwość termów TF, odwrotna częstotliwość dokumentów IDF, model przestrzeni wektorowej, miara podobieństwa kosinusowego, macierz termy-dokumenty, analiza składowych głównych, ukryte indeksowanie semantyczne.

Ocena w systemach wyszukiwania oraz PageRank: potrzeba oceny systemów wyszukiwania, miary oceny: precyzja, czułość, dokładność, miara F, miary obcięte do k, średnia precyzja, R-precyzja, struktura sieci, algorytm PageRank, farma linków, algorytm TrustRank, Google Penguin oraz Panda.

HITS, informacja zwrotna i poprawa literówek: HITS - Hubs and Authorities, rozszerzanie i uszczegółowianie zapytań, informacja zwrotna co do istotności wyników, algorytm Rocchio, pseudo-informacja zwrotna, wykorzystania słowników, poprawianie literówek, odległość edycyjna Levenshteina, algorytm Soundex.

Systemy rekomendacyjne oraz problem Adwords: sławne systemy rekomendacyjne, rekomendacja na podstawie zawartości, społeczne filtrowanie na podstawie ocen innych użytkowników oraz obiektów, slope one predictor, problem Adwords, algorytm BALANCE.

Konstrukcja oraz kompresja indeksów: indeks odwrotny, pozycyjny indeks odwrotny, indeks K-gramów, drzewo sufiksów, naiwny algorytm konstrukcji drzewa, algorytm Ukkonena, tablica sufiksów, algorytm qsufsort, kompresja danych, prawo Heapsa, prawo Zipfa, kodowania binarne i jedynekowa, kodowanie gamma, kodowania delta.

Wprowadzenie do MapReduce: pomysły dotyczące przetwarzania dużych danych, przetwarzanie MapFold, interpretacja pojęcia MapReduce, przetwarzania par (klucz, wartość), Mapper, Reducer, Combiner, Partitioner, przykłady: zliczanie słów, średnia ocen, macierz współwystąpień, indeks odwrotny, PageRank, kiedy MapReduce jest (mniej) przydatny?

Metody dydaktyczne

Wykład: slajdy multimedialne dotyczące wyszukiwania informacji, ilustrowane przykładami oraz zadania obliczeniowe, służące jako podsumowanie wykładu i przygotowanie do zaliczenia.

Laboratoria: rozwiązywanie zadań ilustrujących na tablicy, programowanie w języku Python, przeprowadzenie eksperymentów obliczeniowych, dyskusja wybranych metod, praca zespołowa.

Literatura

Podstawowa

C. Manning, P. Raghavan, H. Schütze, Introduction to Information Retrieval, Cambridge University Press, 2008, <http://nlp.stanford.edu/IR-book/>

A. Rajaraman, J. Ullman, Mining of Massive Datasets, Cambridge University Press, 2011
<http://infolab.stanford.edu/~ullman/mmds/book.pdf>

R. Baeza-Yates, B. Ribeiro-Neto, Modern Information Retrieval, Addison-Wesley, 1999

J. Lin, C. Dyer, 5. Data intensive text-processing with MapReduce, J. Lin, C. Dyer, University of Maryland, Morgan & Claypool Synthesis, 2010, <https://lintool.github.io/MapReduceAlgorithms/MapReduce-book-final.pdf>

Uzupełniająca

D. Jurafsky, J.H. Martin, Speech and Language Processing, <https://web.stanford.edu/~jurafsky/slp3>

C. Manning, H. Schütze, Foundations of Statistical Natural Language Processing, MIT Press, Cambridge Massachusetts, MIT Press Cambridge Mass, 1999

B. Liu, Web Data Mining: Exploring Hyperlinks, Contents and Usage Data. Springer, 2009

S. Chakrabarti, Mining the Web: Discovering Knowledge from Hypertext Data. Morgan Kaufmann, 2002

R. Feldman, J. Sanger, The Text Mining Handbook. Cambridge University Press, 2006

Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta

	Godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	75	3,00
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	30	1,50
Praca własna studenta (studia literaturowe, przygotowanie do zajęć laboratoryjnych/ćwiczeń, przygotowanie do kolokwium/egzaminu, wykonanie projektu)	45	1,50